

POSTANOWIENIE

Dnia 22 lutego 2023 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Janusz Niczyporuk (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Marek Dobrowolski

SSN Grzegorz Żmij

w sprawie ze skargi K. Z.

na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki
w postępowaniu przed Sądem Apelacyjnym w Krakowie w sprawie
o sygn. III AUa 896/20,

z udziałem Skarbu Państwa - Prezesa Sądu Apelacyjnego w Krakowie,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw
Publicznych w dniu 22 lutego 2023 r.,

- 1. stwierdza, że w postępowaniu przed Sądem Apelacyjnym w Krakowie w sprawie o sygn. III AUa 896/20 nastąpiła przewlekłość postępowania;**
- 2. zaleca Sądowi Apelacyjnemu w Krakowie rozpoznanie sprawy o sygn. akt III AUa 896/20 w terminie trzech miesięcy od dnia zwrotu akt;**
- 3. przyznaje od Skarbu Państwa – Sądu Apelacyjnego w Krakowie na rzecz K. Z. sumę pieniężną w wysokości 2 000 (dwa tysiące) złotych;**
- 4. zasądza od Skarbu Państwa – Sądu Apelacyjnego w Krakowie na rzecz K. Z. kwotę 257 (dwieście pięćdziesiąt siedem) złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.**

UZASADNIENIE

K. Z. (dalej również: „skarżąca”) pismem z 21 listopada 2022 r., reprezentowana przez profesjonalnego pełnomocnika radcę prawnego A. M., działając na podstawie ustawy z dnia 17 czerwca 2004 r. o skardze na naruszenie prawa strony do rozpoznawania sprawy w postępowaniu przygotowawczym prowadzonym lub nadzorowanym przez prokuratora i postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki (tekst jedn. Dz.U. 2018, poz. 75 z późn. zm., dalej: „ustawa o skardze na przewlekłość postępowania”), wniosła skargę na przewlekłość postępowania wszczętego przed Sądem Apelacyjnym w Krakowie w sprawie o sygn. akt III AUa 896/20, której przedmiotem jest ustalenie zasiłku macierzyńskiego.

Skarżąca domaga się:

1. stwierdzenie, że w sprawie toczącej się przed Sądem Apelacyjnym w Krakowie III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych, III AUa 896/20 nastąpiła przewlekłość postępowania;
2. przyznania od Skarbu Państwa Prezesa Sądu Apelacyjnego w Krakowie sumy pieniężnej w kwocie 18 000 zł;
3. przyznania od Skarbu Państwa Prezesa Sądu Apelacyjnego w Krakowie zwrotu kosztów postępowania skargowego, w tym kosztów zastępstwa radcowskiego według norm prawem przepisanych.

W uzasadnieniu skargi na przewlekłość postępowania wskazano, że akta sprawy wraz z apelacją wpłynęły do Sądu Apelacyjnego w Krakowie 28 lutego 2020 r. i od tego dnia do dnia wniesienia przedmiotowej skargi na przewlekłość postępowania nie podjęto żadnych czynności w sprawie, w tym nie wyznaczono terminu rozprawy apelacyjnej. W konsekwencji, od 28 lutego 2020 r. (dzień wniesienia apelacji) do dnia wniesienia skargi na przewlekłość postępowania (21 listopada 2022 r.) minęły 33 miesiące, czyli ponad 2 lata i 9 miesięcy. Ponadto, w ocenie skarżącej przewlekłość postępowania jest dla niej szczególnie dotkliwa, ponieważ sprawa dotyczy niesłusznego uznania, że skarżąca (jako osoba prowadząca pozarolniczą działalność gospodarczą) nie podlegała dobrowolnemu ubezpieczeniu chorobowemu w okresie od 1 czerwca 2018 r. do 30 czerwca 2018 r., co wypłynęło na wysokość należnego jej zasiłku

macierzyńskiego. W ocenie skarżącej, na szczególną uwagę zasługuje również fakt nierozstrzygnięcia przez Sąd Rejonowy Kraków Nowa-Huta IV Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych postępowania w sprawie ustalenia wysokości należnego jej zasiłku macierzyńskiego (IV U 346/19), co ostatecznie ma wpływ na rozpoznanie sprawy przez Sąd Apelacyjny w Krakowie.

Wskazane okoliczności stanowią w ocenie skarżącej podstawę do stwierdzenia, że w sprawie doszło do naruszenia jego prawa do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki.

Prezes Sądu Apelacyjnego w Krakowie w odpowiedzi na skargę wniósł o jej oddalenie. Prezes Sądu Apelacyjnego w Krakowie wyjaśnił, że akta sprawy wpłynęły do Sądu Apelacyjnego 28 lutego 2020 r. i w tym dniu nastąpiło losowanie składu sędziowskiego. W dniu 13 maja 2020 r. zarządzono doręczenie odpisu apelacji organu rentowego pełnomocnikowi skarżącej. Zarządzenie wykonano tego samego dnia, zaś odpis apelacji organu rentowego został przekazany do pełnomocnika skarżącej. Dnia 9 czerwca 2020 r. do Sądu Apelacyjnego w Krakowie III Wydziału Pracy i Ubezpieczeń Społecznych wpłynęła odpowiedź pełnomocnika skarżącej na apelację organu rentowego. Dnia 15 czerwca 2020 r. akta sprawy zostały skierowane do kalendarza akt oczekujących w celu ustalenia terminu rozprawy, zgodnego z zasadą kolejności wpływu. W uzasadnieniu odpowiedzi na skargę Prezes Sądu Apelacyjnego w Krakowie wskazał nadto na stan spraw zaległych oraz końcowo na stan epidemii (COVID-19), który dodatkowo spowodował opóźnienie w rozpoznaniu spraw.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z treścią art. 2 ust. 1 ustawy o skardze na przewlekłość postępowania strona może wnieść skargę o stwierdzenie, że w postępowaniu, którego skarga dotyczy, nastąpiło naruszenie jej prawa do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki, jeżeli postępowanie zmierzające do wydania rozstrzygnięcia kończącego postępowanie w sprawie trwa dłużej niż to konieczne dla wyjaśnienia istotnych okoliczności faktycznych i prawnych albo dłużej niż to konieczne do załatwienia sprawy egzekucyjnej lub innej dotyczącej wykonania orzeczenia sądowego (przewlekłość postępowania). Równocześnie stosownie

do art. 2 ust. 2 ustawy o skardze na przewlekłość postępowania dla stwierdzenia, czy w sprawie doszło do przewlekłości postępowania, należy w szczególności ocenić terminowość i prawidłowość czynności podjętych przez sąd w celu wydania rozstrzygnięcia kończącego postępowanie w sprawie albo czynności podjętych przez prokuratora prowadzącego lub nadzorującego postępowanie przygotowawcze w celu zakończenia postępowania przygotowawczego lub czynności podjętych przez sąd lub komornika sądowego w celu przeprowadzenia i zakończenia sprawy egzekucyjnej albo innej sprawy dotyczącej wykonania orzeczenia sądowego. Dokonując oceny, uwzględnia się łączny dotychczasowy czas postępowania liczony od jego wszczęcia do chwili rozpoznania skargi, niezależnie od tego, na jakim etapie skarga została wniesiona. Istotny jest także charakter sprawy, stopień faktycznej i prawnej jej zawichości, znaczenie dla strony, która wniosła skargę, rozstrzyganych w niej zagadnień oraz zachowanie się stron, w szczególności tej, która zarzuciła przewlekłość. Przewlekłość postępowania może nastąpić zarówno wtedy, gdy sąd nie podejmuje żadnych czynności, jak i wtedy, gdy je podejmuje, ale są one nieprawidłowe i w następstwie dochodzi do zwłoki (postanowienie Sądu Najwyższego z 24 lutego 2016 r., III SPP 53/15). Ustawa nie określa wprost, jaki okres oczekiwania na rozpoznanie sprawy należy uznać za nieuzasadnioną zwłokę. W dotychczasowym orzecznictwie Sądu Najwyższego dominuje pogląd, że naruszeniem prawa strony do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki jest wielomiesięczna bezczynność sądu polegająca na niewyznaczaniu rozprawy, trwająca co najmniej 12 miesięcy (postanowienia Sądu Najwyższego: z 12 maja 2005 r., III SPP 96/05; z 16 marca 2006 r., III SPP 10/06; z 21 marca 2006 r., III SPP 13/06; z 18 maja 2016 r., III SPP 53/16; z 14 marca 2007 r., III SPP 3/07; z 22 stycznia 2019 r., I NSP 68/18; z 22 stycznia 2019 r., I NSP 71/18; z 16 maja 2019 r., I NSP 28/19; z 21 maja 2019 r., I NSP 21/19; z 14 czerwca 2019 r., I NSP 37/19).

W niniejszej sprawie czas oczekiwania na wyznaczenie terminu rozprawy apelacyjnej przez Sąd Apelacyjny w Krakowie przekracza trzydzieści miesięcy. Długość tego okresu dowodzi, że w sprawie prowadzonej przed tym Sądem pod sygn. akt III AUa 896/20 nastąpiła przewlekłość postępowania. W okresie tym

Sąd Apelacyjny w Krakowie nie podjął żadnych czynności, mających na celu rozpoznanie sprawy, zwłaszcza nie wyznaczył terminu rozprawy apelacyjnej.

Zgodnie z art. 12 ust. 3 ustawy o skardze na przewlekłość postępowania, na żądanie skarżącego lub z urzędu sąd zaleca podjęcie przez sąd rozpoznający sprawę co do istoty albo przez prokuratora prowadzącego lub nadzorującego postępowanie przygotowawcze odpowiednich czynności w wyznaczonym terminie, chyba że wydanie zaleceń jest oczywiście zbędne. Zalecenia nie mogą wkraczać w zakres oceny faktycznej i prawnej sprawy. W okolicznościach badanej sprawy, Sąd Najwyższy uznał za zasadne zobowiązanie Sądu Apelacyjnego w Krakowie do wyznaczenia terminu sprawy o sygn. akt III AUa 896/20 w terminie trzech miesięcy od dnia zwrotu akt postępowania.

Uwzględniając skargę na przewlekłość postępowania apelacyjnego, stosownie do treści art. 12 ust. 4 ustawy o skardze na przewlekłość postępowania, Sąd Najwyższy miał obowiązek rozstrzygnąć wniosek skarżącej o zasądzenie od Skarbu Państwa odpowiedniej sumy pieniężnej. Przyznanie odpowiedniej sumy pieniężnej stanowi sankcję dla państwa za wadliwe zorganizowanie wymiaru sprawiedliwości oraz rekompensatę za krzywdę moralną spowodowaną przewlekłością postępowania (postanowienie Sądu Najwyższego z 6 stycznia 2006 r., III SPP 154/05). Wysokość przyznanej sumy pieniężnej powinna być proporcjonalna do czasu trwania zwłoki, jej przyczyn oraz dolegliwości dla skarżącego. Odpowiednia suma pieniężna pełni rolę swoistego zadośćuczynienia spowodowanego przewlekłością postępowania sądowego (postanowienia Sądu Najwyższego: z 9 kwietnia 2019 r., I NSP 9/19; z 24 lutego 2016 r., III SPP 53/15). Skarżąca wnioskowała o przyznanie sumy pieniężnej w kwocie 18 000 zł. Sąd Najwyższy wziął pod uwagę charakter i znaczenie sprawy oraz czas trwania zwłoki w podejmowaniu czynności przez Sąd Apelacyjny w Krakowie, jak również to, że zasądzenie sumy pieniężnej nie ma na celu wyrównanie szkody powstałej na skutek przewlekłości postępowania. W ocenie Sądu Najwyższego kwota 2000 zł rekompensuje zaistnienie i skutki przewlekłości postępowania.

O kosztach postępowania skargowego Sąd Najwyższy orzekł na podstawie art. 98 § 1 i 3 k.p.c. w zw. z art. 391 § 1 k.p.c., art. 394¹ § 3 k.p.c., art. 398²¹ k.p.c.

i art. 8 ust. 2 ustawy o skardze na przewlekłość. Z kolei na podstawie przepisu art. 17 ust. 3 ustawy o skardze na przewlekłość postępowania zwrócono opłatę od skargi w kwocie 200 zł. Zasądzona od Skarbu Państwa – Sądu Apelacyjnego w Krakowie na rzecz skarżącej kwota 240 zł stanowi wynagrodzenie jej pełnomocnika będącego radcą prawnym, której wysokość ustalono na podstawie § 14 ust. 3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz.U. 2015, poz. 1800 ze zm.). Zasądzona kwota 17 zł stanowi zwrot opłaty skarbowej od udzielonego pełnomocnictwa i wynika z części IV załącznika do ustawy z dnia 16 listopada 2006 r. o opłacie skarbowej (tekst jedn. Dz.U. 2020, poz. 1546).

Biorąc pod uwagę powyższe, Sąd Najwyższy orzekł jak w sentencji postanowienia.